

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Območna enota Ljubljana

**STROKOVNE ZASNOVE
VARSTVA KULTURNE DEDIŠČINE
za območje občine VELIKE LAŠČE**

Pripravile:

Petra Jernejec Babič, univ. dipl. inž. kraj. arh., konservatorska svetovalka
Nataša Pirnat, univ. dipl. geog., višja konservatorica
Aleksandra Renčelj, univ. dipl. etnologinja in kult. antropolog., konservatorica

Vodja območne enote:

Boris Vičič
univ. dipl. arheolog
konservatorski svetovalec

Ljubljana, februar 2008

Vsebina

1	UVOD	3
2	PRAVNE OSNOVE	4
2.1	ZAKONSKI IN PODZAKONSKI AKTI	4
2.2	DRUGE PRAVNO-FORMALNE PODLAGE:	4
3	SPLOŠNA IZHODIŠČA	6
4	SPLOŠNI VARSTVENI REŽIMI.....	7
4.1	REŽIM ZA VAROVANJE ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE	7
4.2	REŽIM ZA VAROVANJE STAVBNE DEDIŠČINE.....	8
4.3	REŽIM ZA VAROVANJE MEMORIALNE DEDIŠČINE	9
4.4	REŽIM ZA VAROVANJE NASELBINSKE DEDIŠČINE.....	9
4.5	REŽIM ZA VAROVANJE VRTNOARHITEKTURNE DEDIŠČINE.....	9
4.6	REŽIM ZA VAROVANJE DEDIŠČINSKE KULTURNE KRAJINE	10
4.7	REŽIM ZA VAROVANJE ZGODOVINSKE KRAJINE	10
4.8	REŽIM ZA POSEBNE TIPE DEDIŠČINE	10
4.9	VPLIVNO OBMOČJE	11
5	SEZNAM ENOT NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE	12

1 UVOD

Na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Ur.l. RS št. 7/99, v nadaljevanju - ZVKD) mora pripravljavec pri sprejemanju aktov s področja urejanja prostora kot obvezno sestavino za presojo vplivov na nepremično dediščino, ki jih je v uresničevanju teh načrtov mogoče pričakovati, upoštevati strokovne zasnove za varstvo dediščine (v nadaljevanju – strokovne zasnove). Strokovne zasnove izdelava Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana (v nadaljevanju ZVKDS, OE Ljubljana), kot pristojna strokovna javna služba

Za območje občine Velike Lašče so bile za potrebe priprav prostorskih aktov pripravljene:

- **Strokovne podlage s področja varstva kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih setavin dolgoročnega plana občine Velike Lašče (Ljubljana, september, 2001).**

Na podlagi zakona o urejanju prostora (Ur. l. RS št. 110/02, 8/03 – popravek) ter Zakona o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS 33/07) pa so bile izdane za potrebe priprave prostorskih aktov, ki veljajo na območju občine Velike Lašče naslednje (kulturnovarstvene) smernice:

- **Smernice varstva kulturne dediščine za Strategijo prostorskega razvoja Občine Velike Lašče (Ljubljana, januar, 2007).**
- **Smernice varstva kulturne dediščine za Prostorski red Občine Velike Lašče (Ljubljana, januar, 2007).**

Strokovne zasnove vključujejo enote dediščine, ki so v času njihove priprave evidentirane kot kulturna dediščina. Ker pa se podatki o evidentirani kulturni dediščini spreminjajo (novi vpisi v register nepremične kulturne dediščine, spremembe vpisov, izbrisi,...) se morajo spreminjati (dopolnjevati, ažurirati) tudi strokovne zasnove. To je pomembno tudi zato, ker kulturnovarstveni akti ne smejo biti v nasprotju s strokovno zasnovo varstva kulturne dediščine (41. člen ZVKD).

Ker so bile za območje občine Velike Lašče izdelane strokovne zasnove, datirane v različnih časovnih obdobjih, katerih vsebina je bila občini posredovana s smernicami za različne prostorske akte, je ZVKDS, OE Ljubljana z namenom boljšega pregleda in jasnosti, izdelal pričujoči čistopis strokovnih zasnov (na podlagi ZVKD 40. – 43. člen) za območje občine Velike Lašče.

2 PRAVNE OSNOVE

2.1 Zakonski in podzakonski akti

- Ustava Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 33/91)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture – uradno prečiščeno besedilo (ZUJIK-UPB1, Ur.l. RS, št. 77/07)
- Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD, Ur.l. RS, št. 7/99)
- Zakon o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini (ZLKSDL, Ur.l. RS, št. 89/99, 107/99)
- Zakon o urejanju prostora (Ur.l. RS, št. 110/02, št. 8/03 – popravek, 58/03-ZZK-1) s podzakonskimi akti
- Zakon o prostorskem načrtovanju (Ur.l. RS št. 33/07) s podzakonskimi akti
- Zakon o graditvi objektov - uradno prečiščeno besedilo (ZGO-1-UPB1, Ur.l. RS, št. 102/04) s podzakonskimi akti
- Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Ur.l. RS, št. 25/02)
- Sklep o kulturnih spomenikih in naravnih znamenitostih, ki so postali last Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 46/97)

Sprejete in ratificirane mednarodne pogodbe

- Zakon o ratifikaciji Evropske kulturne konvencije št. 18 (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Protokol k Haaški konvenciji (Uradni list FLRJ - Mednarodne pogodbe, št. 4/56)
- Uredba o ratifikaciji Konvencije o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Ur.l. RS, št. 7/93)
- Zakon o ratifikaciji Konvencije št. 121 o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (Ur.l. RS, št. 7/93) – t.im. Granadska konvencija
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (MEKVAD, Ur.l. RS - Mednarodne pogodbe, št. 7-21/99, 24/99) - t.im. Malteška konvencija
- Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini (MEKK. Ur.l. RS, št. 19/03) – t.im. Krajinska konvencija

2.2 Druge pravno-formalne podlage:

Državni prostorski akti:

- Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (OdSPRS, Ur.l. RS, št. 76/04)
- Uredba o prostorskem redu Slovenije (PRS, Ur.l. RS, št. 122/04)

Državni razglasitveni akti:

- Odlok o razglasitvi območja gradu Turjak za kulturni spomenik državnega pomena (Ur.l. RS, št. 81/99, 55/2002 – sprememba).

Občinski razglasitveni akti:

- Odlok o razglasitvi Rašice pri Velikih Laščah za kulturni in zgodovinski spomenik (Ur.l. SRS, št. 15/84):
 - vas Rašica,
 - Temkov mlin v Rašici.

- Odlok o razglasitvi etnološkega spomenika in naravne znamenitosti v Dolnjih Retjah pri Velikih Laščah (Ur.l. SRS, št. 32/84):
 - Levstikov kozolec v Dolnjih Retjah,
 - stara lipa v Dolnjih Retjah.

- Odlok o razglasitvi spomenikov delavskega gibanja, narodnoosvobodilne vojne in socialistične graditve za zgodovinske spomenike (Ur.l. SRS, št. 17/85):
 - spomenik na Robu, posvečen zmagi partizanov na Kuclju,
 - grobišče padlih v NOV na Turjaku,
 - spomenik na kraju pomora talcev v gozdu Smrečje pri Turjaku,
 - spominske plošče padlim talcem na pokopališkem zidu v Velikih Laščah.

- Odlok o razglasitvi petih podružničnih cerkva za kulturne spomenike (Ur.l. SRS, št. 38/86, 1738/86):
 - cerkev sv. Primoža in Felicijana v Zgončah,
 - cerkev sv. Ahaca nad Turjakom.

- Odlok o razglasitvi podružnične cerkve sv. Lenarta v Krvavi peči za kulturni in zgodovinski spomenik (Ur.l. RS, št. 8/99),

- Odlok o razglasitvi podružnične cerkve sv. Marije Kraljice angelov in lip na Veliki Slevici za kulturni in zgodovinski spomenik ter naravno znamenitost (Ur.l. RS, št. 8/99),

- Odlok o razglasitvi »Tadolejnga » kozolca v Malih Laščah za kulturni spomenik lokalnega pomena (Ur. l. RS, št. 53/2001).

3 SPLOŠNA IZHODIŠČA

Celostno ohranjanje dediščine

Predstavlja smiselno porazdelitev nalog ohranjanja dediščine med različne državne organe in na lokalne skupnosti ter njihovo medsebojno sodelovanje. Državljeni, lastniki dediščine in drugi zainteresirani (društva, združenja, nevladne organizacije) so pomemben in enakopraven soudeleženec pri sprejemanju odločitev na vseh ravneh odločanja. Celostno varstvo dediščine se načrtuje in uresničuje tudi z instrumenti urejanja prostora. Različne dejavnosti in rabe, ki se pojavljajo v prostoru, se morajo seznaniti z omejitvami in prednostmi zaradi varstva dediščine že na nivoju strateških prostorskih aktov in upoštevati varstvena načela, ki zagotavljajo ohranitev kulturne funkcije dediščine v prostoru.

Načela, ki izhajajo iz zagotavljanja celostnega varstva dediščine, so:

- varstvo dediščine je treba vključiti med cilje prostorskega planiranja, od priprave razvojnih načrtov do izdajanja dovoljenj za posege;
- varstvo zahteva sodelovanje na vseh ravneh (med urbanisti, investitorji in konservatorji) ter vključevanje in obveščanje javnosti;
- varstvo dediščine ne vključuje le posameznih spomenikov, pač pa celotno človekovo okolje;
- varstvo vključuje ne samo najpomembnejše spomenike, ampak tudi tiste skromnejše stavbe, ki same po sebi nimajo lastnosti spomenika, a imajo izreden pomen v kontekstu celote naselja in kvalitetno oblikujejo njihov značaj;
- zagotoviti varstvo in prenovu objektov kulturne dediščine v prostoru na tak način, da ji zagotovimo ustrezno uporabo v skladu s sodobnimi potrebami in načinom življenja.

Trajnostna raba

Ustrezen prostorski razvoj s svojimi prostorskimi rešitvami mora omogočati trajnostno rabo dediščine na način in v obsegu, ki dolgoročno ne povzroča degradacije dediščine ali celo izgube dediščinskih (spomeniških) lastnosti, ki se morajo ohranjati za sedanje in bodoče generacije. Dediščina je neobnovljiv vir, ki potrebuje za svoj obstoj aktivno (upo)rabo, vendar le do določenih meja.

Dediščina kot dejavnik vzdržnega prostorskega razvoja

Vzdržen prostorski razvoj vključuje štiri vidike ali dimenzije vzdržnosti: ekonomsko, socialno, okoljsko in kulturno. Ohranjena dediščina in njena integracija v prostoru sta eden od nosilcev trajnostnega razvoja občine na vseh področjih (gospodarstvo, kmetijstvo, kultura, okolje, itd.).

Dediščina kot razvojni dejavnik in prostorski potencial

Pri prostorskem načrtovanju je potrebno dediščino obravnavati kot dejavnik kakovosti prostora ter kot vir blaginje in priložnosti za razvoj. Dediščina s svojo raznovrstnostjo in kvaliteto predstavlja pomemben socialni, ekonomski, vzgojni in identifikacijski potencial, katerega mora občina izkoristiti za doseg prostorsko uravnoteženega razvoja.

4 SPLOŠNI VARSTVENI REŽIMI

Varstvo in ohranitev kulturne dediščine je eden od osnovnih namenov in ciljev prostorskega načrtovanja. Z možnostmi, ki jih ima na razpolago, lahko preprečuje njeno poškodovanje, propadanje ali uničenje. Zahteve varstva kulturne dediščine se vključujejo v prostorsko načrtovanje tako, da se upoštevajo:

- varstveni režimi iz aktov o razglasitvi kulturnih spomenikov,
- varstveni režimi za vso evidentirano kulturno dediščino in njeno vplivno območje,
- presoje vplivov na kulturno dediščino.

V tem poglavju so splošni varstveni režimi posplošeni na tip dediščine (arheološka, stavbna, memorialna itd.). Iz priloženega pregleda enot nepremične kulture dediščine pa je razvidno, kateri tip varstvenih usmeritev oz. varstveni režim velja za posamezno enoto dediščine. Za posamezne (večje) enote lahko velja tudi več varstvenih režimov (npr. za območje določenega gradu lahko veljajo režimi za stavbno, vrtnoarhitekturno, arheološko dediščino, ipd.), saj je v preglednici tip varstvenega režima opredeljen po principu pretežnosti.

Splošni režim, ki velja za vse tipe dediščine:

- kulturna dediščina se načeloma varuje in ohranja na mestu samem (in situ);
- varuje se tudi ustrezno veliko območje okoli dediščine, z namenom preprečitve neposrednih ali posrednih negativnih vplivov na dediščino;
- na objektih ali območjih dediščine niso dovoljeni tisti posegi ali takšni načini izvajanja dejavnosti, ki bi prizadeli varovane vrednote in njihovo materialno substanco, ki jih nosi;
- možno so tisti posegi in prostorske rešitve, ki prispevajo k trajni ohranitvi dediščine ali zvišanju njene vrednosti.

Za kakršnekoli posege v enote kulturne dediščine - vključno z vzdrževalnimi deli, ki bi lahko povzročili spremembo videza (npr. barve) ali materialne substance dediščine (npr. novi materiali) - je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje (45. – 46. člen ZVKD, Ur. list RS, št. 7/99).

4.1 Režim za varovanje arheološke dediščine

Zlasti se varuje:

- zemljišča in zemeljske plasti z arheološkimi ostanki pred različnimi destruktivnimi posegi in rabami (izkopi, nasipi, intenzivna kmetijska in gozdarska raba, gradnja različnih objektov in infrastrukturnih naprav, iskanje najdb s strani nepooblaščenih ljudi itd.);
- prostorski in vsebinski kontekst arheološkega najdišča.

Arheološka dediščina so zemljišča in zemeljske plasti, ki hranijo sledove človekovega delovanja v zgodovinskih obdobjih, ter predmeti iz teh plasti oziroma obdobj, ne glede na to ali so na kopnem ali pod vodo.

Osnovna izhodišča pri varovanju arheološke dediščine so:

- varovanje najpomembnejših arheoloških najdišč v obliki rezervatov oziroma prostorsko urejenih območij (prezentacija »in situ«);
- ohranitev kulturnega in znanstvenega pomena dediščine pri posegih v prostor z izvedbo predhodnih arheoloških raziskav, pri čemer je treba dati prednost nedestruktivnim metodam (geofizikalni, georadarski terenski pregledi);
- integralno varstvo s sistematičnim vključevanjem v prostorsko načrtovanje na vseh ravneh.

Novi posegi v prostor se arheološkim najdiščem načeloma izogibajo. V robne dele najdišč in v najdišča znotraj poselitvenih območij se lahko posega le, če ni možno najti drugih rešitev in le na osnovi rezultatov predhodnih arheoloških raziskav. Pri gradnji zahtevnih objektov in objektov gospodarske javne infrastrukture je treba zagotoviti predhodno arheološko vrednotenje na celotnem območju predvidenega posega in ne le na območju do sedaj prepoznane arheološke dediščine.

4.2 Režim za varovanje stavbne dediščine

Zlasti se varuje:

- tlorisna in višinska zasnova (gabariti);
- gradivo (substanca) in konstrukcijska zasnova;
- oblikovanost zunanjsčine (členitev objekta in fasad, oblika in naklon strešin, kritina, stavbno pohištvo, barvo, detajli itd.);
- funkcionalna zasnova v notranjem in pripadajočem zunanjem prostoru;
- komunikacijska in infrastrukturna navezava na okolico (pripadajoči odprti prostor z niveleto površin ter lego, namembnostjo in oblikovanostjo pripadajočih objektov in površin, odnos do drugih objektov na parceli in do sosednjih stavb);
- prostorski kontekst, pojavnost in vedute (predvsem pri prostorsko izpostavljenih objektih - cerkvah, gradovih, znamenjih itd).

Varuje se tudi širša okolica objekta, ki zagotavlja funkcionalno integriteto varovane stavbne dediščine v širšem prostoru brez motečih prvin.

Stavbno dediščino zaradi boljše preglednosti delimo na:

- profano (podeželske, mestne in trške stavbe),
- sakralno (cerkve, kapelice, znamenja),
- sakralno-profano (samostani, župnišča).

V stavbno dediščino se lahko posega z vzdrževalnimi, sanacijskimi, raziskovalnimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije objekta v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem ter določili konservatorskega programa za spomenik. Usmeritve smiselno veljajo tudi za določene oblike tehniške dediščine (območja, stavbe, skupine stavb, naprave itd.), ki pričajo o razvoju proizvodnih sredstev, tehnologije in tehnične kulture v Sloveniji.

4.3 Režim za varovanje memorialne dediščine

Zlasti se varuje:

- avtentičnost lokacije;
- materialno substanco in fizično pojavnost objekta;
- vsebinski prostorski kontekst območja z okolico in vedute.

Memorialna dediščina prvenstveno obeležuje spomin na pomembnejše dogodke in osebnosti iz naše zgodovine. Kot memorialno dediščino lahko obravnavamo spominska obeležja, spominske plošče, grobove in nagrobnike ter določene prostore in stavbe.

V memorialno dediščino se lahko posega z raziskovalnimi, vzdrževalnimi, sanacijskimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije ter v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem.

4.4 Režim za varovanje naselbinske dediščine

Zlasti se varuje:

- zgodovinski značaj naselja;
- naselbinsko zasnovo (parcelacija, komunikacijska mreža, razporeditev odprtih prostorov);
- odnose med posameznimi stavbami ter odnos med stavbami in odprtim prostorom;
- prostorsko pomembnejše naravne prvine znotraj naselja (drevesa, vodotoki);
- prepoznavna lega v prostoru oz. krajini (glede na reliefne značilnosti, poti itd.);
- naravne in druge meje rasti ter robove naselja;
- podobo naselja v prostoru (gabariti, oblike strešin, kritina);
- odnose med naseljem in okolico (vedute na naselje in pogledi iz njega);
- stavbno tkivo (prevladujoč stavbni tip, javna oprema itd.).

Praviloma je za naselbinsko dediščino potrebno programiranje revitalizacije in rehabilitacije v okviru urbanističnih, krajinskih ali programskih zasnov. Ukrepi morajo biti prilagojeni tudi posebnim lastnostim posameznega tipa kulturne dediščine (stavbne, memorialne, arheološke itd.) znotraj naselja. V naselbinsko dediščino se lahko posega z vzdrževalnimi, sanacijskimi in obnovitvenimi deli v smislu boljše prezentacije v skladu s kulturnovarstvenimi pogoji in soglasjem.

4.5 Režim za varovanje vrtnoarhitekturne dediščine

Zlasti se varuje:

- kompozicijo zasnove (oblika, struktura, velikost, poteze);
- kulturne sestavine (grajeni objekti, parkovna oprema, skulpture);
- naravne sestavine, ki so vključene v kompozicijo (vegetacija, voda, relief itd.);
- funkcionalno zasnovano z navezavo na stavbno dediščino oz. stavbe in površine, ki so pomembne za delovanje celote;
- podobo v širšem prostoru z navezavo na okoliški prostor.

Pri drevoredih se zlasti varuje:

- oblikovno zasnovano drevoreda (dolžino, drevesne vrste, sadilno razdaljo, sistem zasajanja itd.);

- ekološke pogoje, ki so potrebni za razvoj in obstoj drevja;
- rastišče pred gradbenimi deli, ki lahko prizadenejo posamezna drevesa;
- posamezna drevesa pred škodljivimi posegi vanje (obsekavanje, poškodbe itd.).

Vrtnoarhitekturna dediščina potrebuje stalno vzdrževanje, ki ga lahko vrši le primerno usposobljen izvajalec v soglasju s pristojno kulturnovarstveno službo.

4.6 Režim za varovanje dediščinske kulturne krajine

Zlasti se varuje:

- krajinsko zgradbo in prepoznavno prostorsko podobo (naravne in kulturne prvine);
- odprti prostor pred urbanizacijo;
- procese sonaravnega gospodarjenja v kulturni krajini (tradicionalno rabo);
- tipologijo krajinskih prvin in tradicionalnega stavbarstva;
- način navezave na stavbno in naselbinsko dediščino oz. grajeno strukturo.

Kulturna krajina je po Zakonu o varstvu kulturne dediščine spomeniško območje, katerega strukturo, razvoj in funkcijo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost v prostoru. Varstvo kulturne krajine je lahko uspešno le v sklopu celovitega varstva dediščine skozi sistem prostorskega načrtovanje in v sodelovanju z dejavniki, ki s prostorom gospodarijo – kmetijstvo, gozdarstvo, poselitev, infrastruktura itd.

4.7 Režim za varovanje zgodovinske krajine

Poleg alinej iz režima za varstvo dediščinske kulturne krajine se zlasti varuje:

- avtentična lokacija prizorišč;
- preoblikovanost reliefa zaradi zgodovinskih dogajanj, morebitne grajene strukture, vsa gradiva in konstrukcije;
- zemeljske plasti z morebitnimi ostalinami;
- memoriala plastika, likovna oprema in vsi pomniki.

Zgodovinske krajine so kategorija, pri kateri so pomembne predvsem asociativne vrednosti krajine, ki so posledica dogajanja ali dogodkov iz zgodovine.

4.8 Režim za posebne tipe dediščine

Zlasti se varuje:

- ohranjeno materialno substanco;
- lokacijo in prostorsko pojavnost;
- vsebinski in prostorski kontekst navezave enote na okolico.

Pod tipološko oznako »ostalo« uvrščamo enote dediščine, ki jih z običajnimi osnovnimi tipološkimi oznakami ne moremo natančno opredeliti. To so:

- A vodnjaki, napajališča, jezovi, perišča, vodna zajetja, tehnične naprave itd.;
- B ruševine stavbne dediščine;
- C ruševine naselij (npr. opuščene kočevske vasi).

4.9 Vplivno območje

Za potrebe prostorskega načrtovanja se poleg objekta dediščine varuje tudi določena okolica varovane dediščine oz. njeno **vplivno območje**, t.j. območje, v katerem se presoja vpliv določenega posega na varovane lastnosti enote dediščine. Vplivno območje je določeno z zgodovinskega, funkcionalnega in vizualnega vidika. V njem pristojna kulturnovarstvena služba postavlja pogoje, pod katerimi je določen poseg možen ter določa način delovanja obstoječim rabam s ciljem ohranitve ali zagotovitve prostorske integritete, pričevalnosti, dominantnosti, možnosti delovanja dediščine. Če tega ni mogoče zagotoviti, lahko služba ugotovi, da določen poseg ali raba v določenem vplivnem območju nista možna. V primeru načrtovanja bistvenih sprememb ali intenziviranja rabe, ki bi utegnile imeti negativne posledice na lastnosti, pomen ali celo samo materialno substanco varovane dediščine ter na kvaliteto njene okolice, se lahko območje vpliva na dediščino obravnava tudi izven zarisanih območij.

Varovanje enot kulturne dediščine v vplivnih območjih smiselno dopolnjujejo tudi varstvene usmeritve za kulturno krajino, ki varujejo krajinsko zgradbo (naravne kot kulturne prvine), procese sonaravnega gospodarjenja v kulturni krajini, tipologijo krajinskih prvin ter način povezave s stavbno in naselbinsko dediščino.

Pomembnejše in prostorsko izpostavljene kulturne spomenike varujemo optimalno v njihovem vplivnem območju, kar predpostavlja poleg fizične ohranitve tudi ohranitev skladne krajinske podobe v najširši okolici oziroma vplivnem območju, ohranitev obstoječih funkcionalnih navezav in gospodarske osnove ter celovitosti. Drugo dediščino varujemo predvsem fizično, prostorsko pomembne in izpostavljene objekte pa tudi v njihovem vplivnem območju.

5 SEZNAM ENOT NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe varstvo
25897	Adamovo - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
511928	Bavdek - Skupni grob padlih v NOB	5	2		memorialna dediščina
18445	Boštetje - Vas	7	2		naselbinska dediščina
25903	Brankovo - Hiša Brankovo 1	2	2		stavbna dediščina
18439	Brankovo - Vaško jedro	7	2		naselbinska dediščina
18464	Centa - Kapelica Antona Padovanskega	3	2		stavbna dediščina
18453	Četež pri Turjaku - Hiša Četež pri Turjaku b.št.	2	2		stavbna dediščina
511920	Dednik - Spominsko znamenje Zdravku Jovanoviču	5	2		memorialna dediščina
18456	Dolnje Retje - Hiša Dolnje Retje 3	2	2		stavbna dediščina
18457	Dolnje Retje - Hiša Dolnje Retje 4	2	2		stavbna dediščina
18468	Dolnje Retje - Kapelica	3	2		stavbna dediščina
113	Dolnje Retje - Levstikov kozolec	2	1	valor	stavbna dediščina
26276	Dolnje Retje - Spominska plošča Franu Levstiku	5	2		memorialna dediščina
18463	Dolščaki - Razpelo	3	2		stavbna dediščina
2640	Dvorska vas pri Velikih Laščah - Cerkev sv. Janeza Krstnika	3	2		stavbna dediščina
18466	Dvorska vas pri Velikih Laščah - Kapelica sv. Donata	3	2		stavbna dediščina
18467	Dvorska vas pri Velikih Laščah - Kapelica v križišču	3	2		stavbna dediščina
26277	Dvorska vas pri Velikih Laščah - Spomenik padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
18461	Dvorska vas pri Velikih Laščah - Vas	7	2		naselbinska dediščina
5573	Golo - Spominsko območje na Mokrcu	12	1		zgodovinska krajina
25899	Gradež - Strletov kozolec	2	2		stavbna dediščina
25901	Gradež - Vas	7	2		naselbinska dediščina
18428	Gradišče pri Velikih Laščah - Domačija Gradišče 2	2	2		stavbna dediščina
18436	Gradišče pri Velikih Laščah - Domačija Gradišče 7	2	2		stavbna dediščina
18427	Gradišče pri Velikih Laščah - Hiša Gradišče 3	2	2		stavbna dediščina
18460	Gradišče pri Velikih Laščah - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
16117	Hrustovo - Arheološko območje Gradišče	1	2		arheološka dediščina
511564	Jakičevo - Slopno znamenje	3	2		stavbna dediščina
18446	Kaplanovo - Domačija Kaplanovo 6	2	2		stavbna dediščina
25900	Karlovica - Hiša Karlovica 1	2	2		stavbna dediščina
18447	Karlovica - Kozlerjev dvorec	2	2		stavbna dediščina
18449	Karlovica - Šola	2	2		stavbna dediščina
25898	Knej - Domačija Knej 5	2	2		stavbna dediščina

EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo
18465	Knej - Kulturna krajina reke Rašice in Mišje doline	11	2		kulturna krajina
16118	Krvava Peč - Arheološko območje sv. Lenart	1	2		arheološka dediščina
2232	Krvava Peč - Cerkev sv. Lenarta	3	1	valor	stavbna dediščina
511912	Krvava Peč - Skupni grob padlih v NOB	5	2		memorialna dediščina
511911	Krvava Peč - Spominska plošča partizanskim brigadam	5	2		memorialna dediščina
511942	Logarji - Spominsko znamenje Angeli Škulj	5	2		memorialna dediščina
2646	Lužarji - Cerkev sv. Ožbolta	3	2		stavbna dediščina
16119	Lužarji - Gradišče sv. Ožbolt	1	2		arheološka dediščina
26286	Lužarji - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
18444	Lužarji - Klančarjev kozolec	2	2		stavbna dediščina
511918	Mački - Spominska plošča članom komande mesta Velike Lašče	5	2		memorialna dediščina
2641	Mala Slevica - Cerkev sv. Jakoba	3	2		stavbna dediščina
26282	Mala Slevica - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
2642	Male Lašče - Cerkev sv. Trojice	3	2		stavbna dediščina
10120	Male Lašče - Tadolejn kozolec	2	1		stavbna dediščina
18442	Male Lašče - Vas	7	2		naselbinska dediščina
18441	Male Lašče - Vila Male Lašče 5	2	2		stavbna dediščina
2620	Mali Ločnik - Cerkev sv. Ahaca	3	1	valor	stavbna dediščina
18452	Mali Ločnik - Domačija Mali Ločnik 1	2	2		stavbna dediščina
16120	Mali Ločnik - Gradišče sv. Ahac	1	2		arheološka dediščina
26293	Mali Ločnik - Kapelica severno od vasi	3	2		stavbna dediščina
2515	Mali Osolnik - Cerkev sv. Jakoba	3	2		stavbna dediščina
16121	Mali Osolnik - Gradišče sv. Jakob	1	2		arheološka dediščina
26292	Mali Osolnik - Kapelica v jedru vasi	3	2		stavbna dediščina
18437	Marinčki - Ambient domačij Marinčki 4 in 6	2	2		stavbna dediščina
511940	Mohorje - Spominska plošča padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
511939	Mohorje - Spominska plošča učiteljici Maksi Gross	5	2		memorialna dediščina
18443	Naredi - Toplar	2	2		stavbna dediščina
18432	Pečki - Domačija Pečki 1	2	2		stavbna dediščina
18454	Pečki - Hiša Pečki 5	2	2		stavbna dediščina
511921	Podhójni Hrib - Spominska plošča padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
19060	Podkogelj - Kapelica s Križanim	3	2		stavbna dediščina
18438	Podlog pri Velikih Laščah - Domačija Podlog 6	2	2		stavbna dediščina
18450	Podlog pri Velikih Laščah - Hiša Podlog 7	2	2		stavbna dediščina
5307	Podsmreka pri Velikih Laščah - Dom Josipa Stritarja	5	2		memorialna dediščina

EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo
25902	Podsmreka pri Velikih Laščah - Hiša Podsmreka pri Velikih Laščah 3	2	2		stavbna dediščina
547	Podsmreka pri Velikih Laščah - Kašča	2	2		stavbna dediščina
18780	Podsmreka pri Velikih Laščah - Vas	7	2		naselbinska dediščina
18448	Polzelo - Zaselek	7	2		naselbinska dediščina
559	Ponikve v Dobropolju - Domačija Gačnik	2	2	valor	stavbna dediščina
26296	Prazniki - Kapelica	3	2		stavbna dediščina
570005	Prilesje - Čebelnjak pri hiši Prilesje 3a	2	2		stavbna dediščina
18435	Purkače - Domačija Purkače 3	2	2		stavbna dediščina
2645	Rašica pri Velikih Laščah - Cerkev sv. Jerneja	3	2		stavbna dediščina
18440	Rašica pri Velikih Laščah - Hiša Rašica 20	2	2		stavbna dediščina
26288	Rašica pri Velikih Laščah - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
26274	Rašica pri Velikih Laščah - Spomenik padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
26275	Rašica pri Velikih Laščah - Spomenik Primožu Trubarju	5	2		memorialna dediščina
615	Rašica pri Velikih Laščah - Trubarjeva domačija	5	1	valor	memorialna dediščina
614	Rašica pri Velikih Laščah - Vas	7	1		naselbinska dediščina
10968	Ravne - Arheološko območje Pajkov grič	1	2		arheološka dediščina
590008	Rob - Arheološko najdišče	1	2		arheološka dediščina
16116	Rob - Arheološko najdišče Gradiški vrh	1	2		arheološka dediščina
2230	Rob - Cerkev Marijinega rojstva	3	2		stavbna dediščina
26295	Rob - Kapelica južno od cerkve	3	2		stavbna dediščina
26294	Rob - Kapelica ob poti k cerkvi	3	2		stavbna dediščina
5731	Rob - Spomenik partizanski zmagi nad okupatorjem na Kuclju	5	1		memorialna dediščina
25843	Rob - Spominska plošča padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
26619	Rob - Spominsko znamenje talcem	5	2		memorialna dediščina
26298	Selo pri Robu - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
642	Selo pri Robu - Rimski zaporni zid	1	2	valor	arheološka dediščina
16125	Sloka Gora - Gradišče	1	2		arheološka dediščina
2643	Srobotnik pri Velikih Laščah - Cerkev sv. Roka	3	2		stavbna dediščina
16126	Srobotnik pri Velikih Laščah - Gradišče	1	2		arheološka dediščina
18451	Stope - Domačija Stope 3	2	2		stavbna dediščina
26618	Stope - Spomenik padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
26297	Strletje - Kapelica	3	2		stavbna dediščina
14512	Strmec pri Velikih Laščah - Vas	7	2		naselbinska dediščina
18433	Ščurki - Ulični niz	2	2		stavbna dediščina
22164	Turjak - Drevored lip in divjih kostanjev	6	2		vrtnoarhitekturna dediščina
790	Turjak - Grad Turjak	2	1	SDP	stavbna dediščina

EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo
5732	Turjak - Grobišče padlih borcev NOB	5	1		memorialna dediščina
24314	Turjak - Hiša Turjak 35	2	2		stavbna dediščina
26283	Turjak - Kapelica Lurške Matere božje	3	2		stavbna dediščina
8774	Turjak - Območje gradu Turjak	2	1	SDP	stavbna dediščina
26284	Turjak - Slopno znamenje	3	2		stavbna dediščina
5733	Turjak - Spomenik žrtvam NOB v Smrečju	5	1		memorialna dediščina
511916	Turjak - Spominska plošča partizanskemu napadu na Turjaški grad	5	2		memorialna dediščina
511917	Turjak - Spominske plošče padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
18434	Turjak - Šola	2	2		stavbna dediščina
18431	Turjak - Žandarmerija	2	2		stavbna dediščina
26290	Ulaka pri Velikih Laščah - Kapelica sv. Jakoba	3	2		stavbna dediščina
511913	Uzmani - Spomenik na kraju grobišča padlih partizanov	5	2		memorialna dediščina
16128	Velika Slevica - Arheološko območje Marijino oznanenje	1	2		arheološka dediščina
2644	Velika Slevica - Cerkev Marijinega oznanjenja	3	1		stavbna dediščina
26289	Velika Slevica - Kapelica med lipama	3	2		stavbna dediščina
26285	Velika Slevica - Kapelica v vasi	3	2		stavbna dediščina
26291	Velika Slevica - Slopno znamenje	3	2		stavbna dediščina
16131	Velike Lašče - Arheološko najdišče Lašče	1	2		arheološka dediščina
2639	Velike Lašče - Cerkev Marijinega rojstva	3	2		stavbna dediščina
23002	Velike Lašče - Doprsni kip Jožeta Javorška	5	2		memorialna dediščina
511934	Velike Lašče - Grobišče padlih v NOB	5	2		memorialna dediščina
18455	Velike Lašče - Hiša Na Postajo 30	2	2		stavbna dediščina
26279	Velike Lašče - Kapelica nasproti hiše Grič 25	3	2		stavbna dediščina
26280	Velike Lašče - Kapelica v južnem delu vasi	3	2		stavbna dediščina
26271	Velike Lašče - Spomenik Franu Levstiku	5	2		memorialna dediščina
26270	Velike Lašče - Spomenik NOB	5	2		memorialna dediščina
511933	Velike Lašče - Spomenik zamolčanim žrtvam	5	2		memorialna dediščina
511936	Velike Lašče - Spominska plošča napadu partizanov na belogardiste	5	2		memorialna dediščina
5734	Velike Lašče - Spominske plošče žrtvam NOB na pokopališkem zidu	5	1		memorialna dediščina
7607	Velike Lašče - Toplar na domačiji Cereja 2	2	2		stavbna dediščina
803	Velike Lašče - Toplar na domačiji Grič 1	2	2		stavbna dediščina
15946	Velike Lašče - Vaško jedro	7	2		naselbinska dediščina
16129	Veliki Ločnik - Rimskodobno grobišče	1	2		arheološka dediščina
16127	Veliki Osolnik - Arheološko območje sv. Lovrenc	1	2		arheološka dediščina

EŠD	Ime	Tip	Kategorija	SDP	Opombe_varstvo
2233	Veliki Osolnik - Cerkev sv. Lovrenca	3	2		stavbna dediščina
511929	Veliki Osolnik - Spomenik zmagi partizanov nad Italijani	5	2		memorialna dediščina
26065	Veliki Osolnik - Spominska plošča padlim v NOB	5	2		memorialna dediščina
511927	Veliki Osolnik - Spominska plošča Tomšičevi brigadi	5	2		memorialna dediščina
25841	Veliki Osolnik - Spominsko znamenje žrtvam NOB	5	2		memorialna dediščina
18430	Veliki Osolnik - Vodnjak	2	2		stavbna dediščina
16130	Zgonče - Arheološko najdišče sv. Primož in Felicijan	1	2		arheološka dediščina
2231	Zgonče - Cerkev sv. Primoža in Felicijana	3	1		stavbna dediščina
26278	Zgonče - Kapelica Matere božje	3	2		stavbna dediščina
15039	Žaga pri Karlovcih - Domačija Žaga 4	2	2		stavbna dediščina
18462	Želimlje - Kulturna krajina Želimeljska dolina	11	2		kulturna krajina

Legenda

EŠD		Evidenčna številka dediščine (EŠD) - za vpisane enote ali oznaka predloga za enote v postopku vpisa
Ime enote		Ime enote iz Registra kulturne dediščine (RKD)
Tip		Tip enote dediščine (po RKD)
	0	neznano
	1	arheološka dediščina
	2	profana stavbna dediščina
	3	sakralna stavbna dediščina
	4	sakralno profana stavbna ded.
	5	memorialna dediščina
	6	vrtnoarhitekturna dediščina
	7	naselbinska dediščina
	11	kulturna krajina
	12	zgodovinska krajina
	13	ostalo
Kat.		Kategorija varstvenega režima (po RKD)
	0	neznano
	1	razglasitev za spomenik
	2	varovanje v prostorskih aktih
	3	dokumentarno (arhivsko) varstvo
	4	ostalo
SDP		Razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena (SDP)
	SDP	enota je razglašena za SDP
	valor.	enota je valorizirana za SDP (seznam)
Opombe_varstvo		Tip varstvenih usmeritev oz. režima <i>Določen na osnovi tipa dediščine v RKD + dodatni režimi, če je zaradi lastnosti enote to potrebno (režimi so opisani v poglavju 4).</i>
Opombe_status		Opomba glede statusa oz. stanja enote <i>Opombe glede vključitve v seznam oz. izključitve iz seznama.</i>
	degradirano	Enota je degradirana, v teku je izbris oz. sprememba kategorije režima v RKD.
	prost. nepomembno	Enota prostorsko ni pomembna.